

П РАЦ Я

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗІЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗІЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
Для Галичини 72 кор.
Для України 36 руб.
Для п. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

„FRACIA“

Jornal semanal para os Uk-
rainos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
ás Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс.
від стиха. Більші по 200 рс. За
всякі оголошення платиться ся з
гори.

FRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми України до спону
В нас є сила Козаків!

Не роздучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гімн ам. Укр.

Що можуть і повинні Американські Українці зробити для України.

Дорогі американські Братя! Ви знаєте, в якій важкій неволі опинилася вся Україна. Вороги-сусіди роздерли живий український нарід на чотири часті. Найбільша часть поневолена Совітською Росією; західні й північно-західні українські землі (Східна Галичина, Холмщина, Підляше, Волинь) стогнуть в польській неволі; над Буковинськими й бесарабськими Українцями панує Румунія; Угорська Україна прилучена до чесько-словацької Республіки.

Великий український нарід не тільки поневолений, але також зруйнований. Ті, що лягли головами за рідну землю, ще щасливі в порівнянні з тими, що мучаться в ворожих тюрмах, гинуть з голоду й холоду, падають жертвою пошести, не маючи нізвідки ратунку.

Ви, Дорогі Американські Братя, можете їм багато допомогти.

Перше всего треба ратувати тих, що терплять голод й холод, не мають ніякої охорони від пошести. Ваші гроші, перемінені на старокраєві гроші, можуть їм принести велику поміч. Якби кожний з Вас дав хоч невелику частинку свого заробітку, своїх доходів, свого маєтку, — скільки добра Ви зробили би в старім краю!

Але на сім не кінець. Треба подумати не тільки про нині, але також про завтра. Треба не тільки голодного накормити, але також подбати, щоб він не потребував

Як в Європі так в Америці капіталісти ладяться вкласти свої капітали в різні підприємства на Сході Європи, як тільки там спокійніше стане. І вже теперкладають.

Так само і Ви, американські братя, могли би зложити свої гроші, утворити відповідні спілки, і зачати свої підприємства як в Східній Галичині так і на Великій Україні. Які не були би там правительств, Ви як Американці будете там мати вступ і охорону для Ваших маєтків.

Тими підприємствами утворили би жерело заробітків і доходів для старокраєвих Українців, дали би працю і хліб як українським селянам і робітникам так і інтелігенції, які в ворожих підприємствах праці не дістануть.

Далі треба подбати про українську молодіж, яка марнується без науки. Ви знаєте, що в Східній Галичині для української молодіжи замкнені школи, а по за тим—яка там може бути наука?! Треба українській молодіжи, особливо дорослій, дати змогу кінчити школи в Західній Європі й Америці, щоб вона вчилася серед висококультурних народів, а потім несла здобутки своєї науки до рідного краю.

На се треба отворити відповідний фонд і розумно його уживати.

Не треба забувати також про українську політичну еміграцію. Люди, які будували українську державність і наслідком невдач опинилися на чужині, не сьміють про-

(бо край її не може дати!) може й повинна далі заступати справу української державности в міжнародній політиці.

З окрема в Америці Ви самі можете зробити багато в тій справі, осьвідомляючи американське громадянство.

Все те можна зробити, коли Ви Дорогі Братя, покликаєте до життя розумну й діяльну організацію, яка повинна зайнятися справою помочи для старого краю й оборони української державности. Ся організація повинна очевидно оставати в постійнім звязку з українською політичною еміграцією в Європі і з старим краєм.

Ірландці, Чехи, Поляки, які живуть в Америці, дуже багато зробили для своєї європейської вітчизни.

Йдучи за їх приміром, Ви можете також підпомогти своїх старокраєвих братів у їх боротьбі за Зєдинену Вольну Україну.

Др. Михайло Позинський.

Гайдельберг Німеччина, в грудні 1920.

Страшні цифри.

Я вєспів зібрати слідуєчі страшні цифри, які передаю нашим заморським Землякам до відома і до застанови. Може вони вєспіють бодай в часті причинитися до консолідації сил в Америці, без якої жадна навіть найкромніша запомогова акція, не може влатися.

Східна Галичина улягла в часі

ких церков, а 2.803 шк'л і 174 церков улягло частинному знищенню.

Загал знищень в Галичині, о скільки оцінювати їх після вартости з лютого 1919 р. — вивосив 10 мільярдів корон.

Страти в живову інвентарі вивосять поверх одного мільярда, а страти в мертвим інвентарі поверх пів мільярда корон.

Внаслідок воєнних операцій, браку живого і мертвого інвентаря лежать великі простори обломом.

З тих причин, як рівнож іза браку допомоги зі сторони польського уряду і заграниці грозить около одному мільйону українського населення підгірських повітів голод.

Українське населення Східної Галичини по розвалі Авєстрії підняло боротьбу з Польщею в обороні вільсонових засад про самозначення народів і в обороні своєї самостійности.

Східна Галичина є чисто українським краєм. Український народ уляг в цій нерівній боротьбі і антанта віддала Східну Галичину Польщі в цивільну адміністрацію.

Польща виконує поручення антанти в цей спосіб, що старається насильно надати країні полький характер, а не дбає зовсім про винищене війною і потрібуюче негайної помочи українське населення Східної Галичини.

В часі польської влади в осєні 1919 р. лютувала на території Східної Галичини страшна пошесть

ворожих тюрмах, гинуть з голоду й холоду, падають жертвою пощести, не маючи нізвідки ратунку.

Ви, Дорогі Американські Братя, можете їм багато допомогти.

Перше всего треба ратувати тих, що терплять голод й холод, не мають ніякої охорони від пощести. Ваші гроші, переіменні на старокраєві гроші, можуть їм принести велику поміч. Якби кождий з Вас дав хоч невелику частинку свого заробітку, своїх доходів, свого маєтку, — скільки добра Ви зробили би в старім краю!

Але на сім не кінець. Треба подумати не тільки про нині, але також про завтра. Треба не тільки голодного накормити, але також подбати, щоб він не потребував бути голодним і простягати руку по милостиню.

Які не були би державні відносини на українських землях, — там почнеться відбудова зруйнованого війною господарського життя.

Тут треба вже не Вашої милостині, тільки розумного ужиття Ваших капіталів, так, щоб вони приносили користь і Вам і Вашим старокраєвим братям.

Далі треба подбати про українську молодіж, яка марнується без науки. Ви знаєте, що в Східній Галичині для української молодіжки замкнені школи, а по за тим — яка там може бути наука?! Треба українській молодіж, особливо дорослій, дати змогу кінчити школи в Західній Європі й Америці, щоб вона вчилася серед висококультурних народів, а потім несла здобутки своєї науки до рідного краю.

На се треба отворити відповідний фонд і розумно його уживати.

Не треба забувати також про українську політичну еміграцію. Люди, які будували українську державність і наслідком невдач опинилися на чужині, не сьміють пропадати, тільки працювати далі для української справи. А щоб вони могли працювати, мусять мати забезпечене існування і змогу праці.

Очевидно, треба відділити зерно від полови, однак не можна всіх полишати страшній долі, яка жде їх, коли вичерпаються останні засоби до життя.

Політична еміграція, в порозумінню з краєм, при Вашій допомозі

краєвих братів у їх боротьбі за Зєднену Вольну Україну.

Др. Михайло Позинський.

Гайдельберг Німеччина, в грудні 1920.

Страшні цифри.

Я вспів зібрати слідуєчі страшні цифри, які передаю нашим заморським Землякам до відома і до застанови. Може вони вспіють бодай в часті причинитися до консолідації сил в Америці; без якої жадна навіть найскромніша запомогова акція, не може вдатися.

Східна Галичина улягла в часі великої світової війни велитенському знищенню. В цілій Галичині улягло знищенню в часі австрійсько-російської війни мешкальних будинків в містах 19.428 в селах 122.441, на обшарах двірських 8.283; господарських будинків в містах 20.467, в селах 233.377, на обшарах двірських 18.347.

Крім сего улягло цілковитому знищенню 814 шкіл, 72 українсь-

нало боротьбу з Польщею в обороні вільсонових засад про самоозначення народів і в обороні своєї самостійности.

Східна Галичина є чисто українським краєм. Український народ уляг в цій нерівній боротьбі і антанта віддала Східну Галичину Польщі в цивільну адміністрацію.

Польща виконує поручення антанти в цей спосіб, що старається насильно надати краєви полький характер, а не дбає зовсім про винищене війною і потребуєчє негайної помічі українське населення Східної Галичини.

В часі польської влади в осени 1919 р. лютувала на території Східної Галичини страшна пощесть тифу і Польща не зуміла і не схотіла зорганізувати акцію поборювання цієї пощести так що в згаданому часі було звиш 100.000 случаїв цієї хвороби а звиш 10.000 случаїв смерті.

Негайної помічі потребує около 20.000 українських сиріт, в тому около 5.000 таких, що не мають зовсім родини. Смертність серед дітей виносить 50% а ті, які ос-

В. Злотополец.

Син України.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

(Дальше).

І тут рапгом заблис у Миколи вогник надії: а що як це християни? Що як вони визволять нас із неволі? І так захотілося жити, Боже, як захотілося! І він сидів тремтячи від трівожно-радісного сподівання.

А на горі з обох боків безупинно гримали гармати, виразнійше вчувалася стрілянина з мушкетів.

Зненацька з голими шаблями в руках, збігли з гори приведені доглядачами яничари. Кинулися на невольників, і на вказівки доглядачів, почали стинати голови. Рванувся Микола й лише зі зтогоном упає на своє місце. Хтів умерти з незапалюченими очима як козак — і не міг: од безсилля й виснаженя потемніло в очах. Чув мов кризь сон, як рубали живе тіло, чув хрискіт костей та хрипи конання... А коли вже прочувався, доглядачі виносили порубаних: їх було більш як половина всіх невольників. Микола був увесь закрівавлений: його двох сусід порубано.

Мушкетна стрілянина стихла. Вряди-

годи з обох боків гримали ще гармати, але чим-раз тихіше. Галера віддалялась від ворога: вона пливла. Микола виразно чув дзюркотіння води, а на помості — радісні вигуки бусурменів.

І тут він зрозумів усе. Туркам допоміг вітер: вони пливли напнувши вітрила.

* * *

Що до недовитків - бунтарів, а серед них і Миколи, Турки закували їх у потрійні кайдани й укинули на саме дно галери, замкнувши лядою. Там перебували вони в цілковитій темряві, у смороді, серед щурів, без їжі та води.

Аби заморили голодом, це був би ще, на Миколину думку, найкращий вихід.

» А може виймуть очі бусурмени або скалічать та й зроблять за євнуха «, — міркував він. І важкі думи сушили серце.

Невесело було й иншим невольникам. Проте ніхто не скаржився, ніхто не нарікав на долю. У всіх була німа скоря Найвищому Володареві та розуміння необхідности цих мук для Вітчизни.

І одно тільки смутило і Миколу і других: чи матимуть вони сили винести останні муки? Чи не зроблять сорому Запорожжю стогоном або иншим проявом слабости? — Бо виснажені були козацькі тіла й підупали лицарські сили.

Скільки часу пробували отак невольники — чи день, чи два, чи кілька — ніхто не знав, бо не прихочило до них

ані промінчика світла. Усі же так охляли, що не могли навіть сидіти й лежали нерухомо.

Один молодий козак почув наближення смерті; а що не було пан-отця, козацьким звичаєм сповідав свої гріхи перед товариством. З сльозами прохав, як допоможе кому Бог вернутись на Україну, щоб передав останній привіт його зарученій та старій ненці. Потім затиш і вмер іще за живоття положений у цю пливучу домовину. Отож зісталося тепер невольників двадцять два та один труп.

Нарешті, одного дня, забрящав замок, піднялася ляда й невольників почали виводити на гору. Де-які не могли вже йти: тих піддержували товариші, умовляючи не робити сорому товариству. Во ніхто не знав куди їх ведуть — може на муки — і хотілося показати ворогові в останнє, як умирає Українець.

А коли вивели на поміст, невольники, спяніли від повітря й посліпили од сонця. Як сліпців поводи́ли з корабля й повели кудись. А вони йшли хитаючись спотикаючись, піддержуючи одно одне.

Вели певне до якогось міста, бо чу́тно було галає юрби чим ближче, тим голоснійший. А коли прибули на місто, Микола й инші невольники могли вже де-що бачити. З будови домів та по високих минаретах одразу помітили, що це якесь велике музультманське місто,

Ще кілька хвилин і невольників пригнали на широкий, людний майдан. Глинувши на нього, Микола од разу спізнав що то: це був невольничий ринок

В неволі в Танджері.

Майже півроку пробував вже Микола в неволі у Танджері. Правда не на галері без світла Божого, проте неволя була також не легка. До тогож за всей цей час ні разу не стрічав він земляків.

Серед невольників були Генуєнці, Венеційці, Греки, Болехи, Французи, Москвини, Мурини та Англійці. Але ні одної рідної людини, жадного слова по українському. І ця самотність дуже болючою була для Миколи. Скільки пережив він за останні часи!

На невольничім ринку господар галери продав Миколу одному будівничому, що жив у мароканським порту Танджері. І Микола в купі з иншими невольниками, скутими по четверо в ряд, тягнув узбереж кораблі й гончаки навантажених камінням та иншими будівельними матеріялами. Потім вони їх вивантажували знемагаючи від тяжкої праці. Сонце пекло немилосерно. Рани од ударів ятрили від поту та спеки. Люті африканські мухи й гедзі впивалися їм у закрівавлене тіло, а воно гноїлося й кишило червою мов живе стерво. А спека задуривала Море горіло мов розтопленний метал і бо-

тали мимо тих злиднів прижиттю є хорі на анемію, рах тис, скрофульозу, туберкульозу, а навіть навіть сифіліс, так, що в найліпшому разі тільки 20% жиючих дітей є здорові.

В українських захистах є прийнятих разом 1.500 сирит, решта понад 18.000 є без належної опіки і помочі.

В польських таборих полонених як і у вязницях пробуває около 3.000 українського населення, так цивільних, як і бувших жовнірів і старшин Української Армії, які живуть серед найбільш непригожих так санітарних, як і апровізційних відносин і яким грозить просто голодова смерть.

Вони потребують харчів, білля, теплої одежі, обуви.

Крім цього остає без служби і без заняття около 3.000 службовиків б. австрійської монархії української народности, яким польські власти не можуть дати серед загального безробіття ніякого заняття і враз з родинами живуть в крайній нужді.

Серед загального безробіття живе також в крайній нужді і потребує негайної помочі около 5.000 воєнних вдовиць, як також около 3.000 воєнних інвалідів.

Такої самої помочі потребує шкільна молодіж шкіл всіх категорій, Єсть 20% такої молоді, що приходить до школи без сніданя. Недостача теплої одежі і обуви велика. В поодиноких клясах народних і середніх шкіл було в місяці жовтні 5% захоронь іща переступи. Коли узгляднимо, що на 6000 молодіж шкіл всіх категорій є 5.000 таких, що рекрутуються з убогих родин, можна уявити собі, якої помочі потребує українська шкільна молодіж.

В цілім краю є 35 українських бурс. Вони громадають в собі найбільшійшу молодь в краю. Для цієї молоді потрібна безумовно поміч в матеріалах, харчах, одежі, обуви і ліках.

Безробітних і неприйнятих до служби учителів є 500 осіб з родинами в числі 2.240 осіб.

Студенти найвищих шкіл не прийняті на студії в числі 1.850 осіб. Всі вони без можности зарібку, студій і виїзду за границю. Богато із родин...

засобів не можуть розвести належної діяльності, а польське правительство, мимо свого обовязку, не хоче прийти з помічю українському населенню. л. п.

Росія на роздорожу.

Ізаак Левін, кореспондент ньюйорської газети „Гловб“ та шिकाгівської „Трибюн“, котрий недавно вернув уже з другої подорожи до советської Росії, розповідає на основі своїх спостережень, що советська Росія пораз перший від большевицької революції находиться в такім положенню, що може вибирати або мир або війну зі своїми сусідами.

„Коли Совети виберуть мир та потрафлять вдержатися при власти один рік без уживання військових мїр“ — каже Левін — „то се буде знаком, що большевицьке правительство має сили існувати“.

„Як що Совети виберуть війну зі своїми сусідами, щоби удержати свою власть над російським народом то буде знаком їх слабости та доказом, що совети безсилні будувати мирний заряд краю“.

І Левін говорить дальше про боротьбу в нутрі большевицького правительства, межи Надзвичайною Комісією (т. зв. Чрезвичайкою) та Леніном.

Ленін та його група представляє тепер уміркований елемент Советської Росії. Вони заявляються за миром, за зладженнем жорстокої диктатури. На їх думку тепер не оплачується продовжати війну; вони переконані, що їх надії на всевітну революцію не здійсняться в найближчій будучности. Тому Росія повинна почати мирну роботу і увійти в торговельні зносини з капіталістичними краями.

Проти сеї грути стоить група Надзвичайної Комісії. „Ся комісія стоить під необмеженою властю Третого Інтернаціоналу, за котрим стоять фанатики, крайні елементи советської Росії, люди, котрих серця закаменіли серед ними заряджуваних засудів смерти“.

Ся група, на котрої чолі стоить Бухарін, стоить за скомунізованнем світа за всяку ціну. Вони готові звалити Леніна, як большевики звалили Керенського. Вони можуть

натиків приготує ґрунт диктаторови, а сей приготує ґрунт власти соціал-революціонерів.

ВСЯЧИНА.

Румунія каже що НЕБУДЕ ГОВОРТИ з РОСІЄЮ ПРО БЕСАРАБІЮ.

Правительство Румунії вислало ноту до Москви, в якій відмовляється згодитися на просьбу советського правительства вести дискусію про Бесарабію.

Се була відповідь на ноту з Москви, в якій піддавано гадку, щоби румунське правительство обговорило справу Бесарабії та інші справи, „для заведення мира“. Міжтим богато російських війск зібрано над рікою Дністром, іща чого Румунія вислала протест до Леніна і Троцького.

Румунське правительство займає становище, що не має питання про становище Бесарабії але вона є румунська(!)

Далі румунський уряд повідомляє, що Румунія не є у війні з Росією і длятого мирової конференції не потрібно.

В останній ноті до Москви Таке Ионеску, румунський міністер закордонних справ, сказав що румунське правительство не має ніяких ворожих намірів супроти Москви; що воно оберігає строгу невтральність; і бажає остатись і надалі в таких самих відносинах.

Румунське правительство, хотяй вказує що нема потреби мирової конференції між обома краями, одначе заявляє, що готове згодитися на обговоренне спірних питань, але з виключеннем справи Бесарабії яка на його думку, не є отвертою для дискусії.

ФРАНЦУСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО БОЙТЬСЯ ДИСКУСІІ В ПАРЛЯМЕНТІ НАД СВОЄЮ ЗАГРАНИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ.

Дня 12. січня правительство преміера Леґа піддасть пробі свою силу в парламенті.

Посли засипляють його запитамизаки ще прийде до наради аліантських преміерів дня 19. січня над спірними справами з Німеччиною.

Спершу була гадка оставити Лейгови свободу у справі переговорів на аліантській конференції, але пізнійше богато послів змінило свої погляди

АВСТРІЙСЬКИЙ УРЯД ВІДДАЄ КРАЙ АЛІАНТАМ ПІД УПРАВУ.

Австрійське правительство повідомило аліантські держави, що воно вже вичерпало свої засоби і не може вже далі продовжати. Доносить се лондонський „Таймс“ в телеграмі з Берліна із урядових німецьких жерел.

Австрійське правительство заявило свій намір уступити дня 15. січня с. р. і віддати управу краю в руки аліантської „Комісії Відбудови“.

Австрія клонилась до щораз то більшого упадку вже більше як від року. В марті 1920, описувано фінансові відносини в Австрії яко безвиглядні.

Коли Австрію прийнято до Ліги Народів, було переконанне, що Рада або Збір Ліги подбає

про поліпшенне відносин в австрійській републіці. Але вона не діждалась жадної заради ані помочі.

Віденський парламент тепер контролюють християнські соціалісти, а дня 8. падолиста, 1920, навіть крайні австрійські соціалісти оголосили, що зривають з московським „третім інтернаціоналом“.

З Галичини.

СТРАШНА АДМІНІСТРАЦІЙНА І АПРОВІЗАЦІЙНА АНАРХІЯ В КАЛУШИ.

Калуш як і інші східногалицькі міста, є в повній анархії та безправстві, як під адміністративним так і культурним та апровізативним оглядом. Місто й його населення є здане цілковито на ласку „Комітету обрани нагодової“ та „міської обивательської сторожі“. Сі „патріотичні“ інституції стоять під впливом урядників, а головно радника Зяркевича, учителя Фіяловського, судії Валігурського, секретаря староства Яна Токаржа, пані Капусцінської, директора „кулка рольничого“ Трайца. На їх донос переводиться арештовання та реквізіції курий, яєць, масла і т. п. всього того, що селянки приносять на торг. Вони теж апровізують населення і розділяють харчі, бо їм се віддала теперішня адміністрація. Як виглядає ся адміністрація, видно найкрасше з того що населення цілий час не діставало ні муки, ні цукру

ізва переступи. Коли узгляднеться, що на 6000 молодіжні шкіл всіх категорій є 5.000 таких, що рекрутуються з убогих родин, можна уявити собі, якої помочі потребує українська шкільна молодіж.

В цілім краю є 35 українських бурс. Вони громадають в собі найбільшійшій молоді в краю. Для цієї молоді потрібна безумовно поміч в матеріялах, харчах, одежі, обуві і ліках.

Безробітних і непринятих до служби учителів є 500 осіб з родинами в числі 2.240 осіб.

Студенти найвищих шкіл не прийняті на студії в числі 1.850 осіб. Всі вони без можності зарібку, студій і виїзду за границю. Богато із цієї молоді стратило вже 6 літ студій, осягло вік до 30 літ а не має по нинішній день ізза страшних політичних відносин нічого в руках, щоби могли прожити.

Український нарід виснажений 6-літньою війною не може дати помочи навіть найбільш потребуючим. Українські гуманітарні інституції ізза браку матеріяльних

ляче було на нього глянути. Переводив Микола погляд на місто: воно лежало все біле, пишно розкинувшись на зелених горбах; стрімко вносилися стрункі мінарети, біліли серед гаїв пишно-оздоблені вілі. Там журкотили водограї, там була прохорода.

А тут невольники, особливо Європейці, один по другім мертвими падали від соняшного удару. Та байдужно дивилося на це місто затінени пальмами, безжурно віддаючись пестощам сонця. Тиша стояла на всьому: лиш учувалося важке сопіння хворих невольничих грудей.

Інколи зі збанками на головах, із заслонами на лиці, збігали до джерела стрункі арабські жінки. І кілька хвилин лунали тоді в повітрі безжурні голоси, привабливо дзвенів жіночий сміх. А Микола гинув од спраги, спішки й утомі, проклинаючи це музульманське місто.

... І в ночі не було відпочинку. Невольників замкавали в вирубаній у скелі льох, брудний та вохкий. де вони задихались од смроду.

... Скільки часу минуло отак. Микола не уявляв собі. Та одного дня, вивантажуючи згончака каміння, він поскобався й тязько поранив ноги. А що доглядати не звикли лікувати невольників, рани ніяк не заговувалися й Микола не міг працювати.

Отж, щоб збутися слабого, Миколу

ни переконані, що їх надія на всесвітню революцію не здійсниться в найближчій будучности. Тому Росія повинна почати мирну роботу і увійти в торговельні зносини з капіталістичними країнами.

Проти сеї грути стоїть група Надзвичайної Комісії. „Ся комісія стоїть під необмеженою властю Третого Інтернаціоналу, за котрим стоять фанатики, крайні елементи советської Росії. люди, котрих серця закаменили серед ними заряджуваних засудів смерті“.

Ся група, на котрої чолі стоїть Бухарін, стоїть за скомунізованнем світа за всяку ціну. Вони готові звалити Леніна, як большевики звалили Керенського. Вони можуть кожної хвилі взяти власть в свої руки.

Однак проти них може піднятися ще одна сила, котра організується спокійно, але невпинно. Се є організація соціал-революціонерів, котрі якби (крайні фанатики в советах загорнули власть, то вони знов правдоподібно будуть звалені соціал-революціонерами. Можливе й таке що прихід до власти крайних фа-

продали в трете. Цього разу купив його один дуже багатий Араб, колишній губернатор Танджеру, Дау ель-Бакані. Після галери та тягання вантажу робота в нового господаря здалася Миколі дуже легкою. Під накриттям од спеки, прикуті довгими ланцюхами до муру, сиділи двадцять два невольники й ручними жорнами мололи збіжа. Годували в Дау ель-Бакані також краще та й доглядачі були здається не такі люті. Отж Микола відпочив грохи й по де-яким часі загоїлись йому рани.

Маячи більше вільного часу, почав він знайомитися з сусідами, алє єдиним Європейцем був серед них англійський матрос Джемс Бровн. Отж із оцим Англійцем вів Микола часті розмови й вони вчилися одно в одного мови.

По де-яким часі Джемс Бровн умів уже трохи по українському, а Микола, що вже нераз за ці півроку стрічався з Англійцями, славе вільно почав говорити по англійському. І якаж це радість була для обох слухати й говорити рідною мовою! До тогож у Джемса Бровна збереглося якоесь Святе Письмо, з яким побожний матрос ніколи не розлучався.

І от, коли навчив Миколу ще й читати по англійському, вони разом читали Святе Письмо. Це траплялося звичайно ввечері після роботи. Друзі прислухались одно до другого, оскільки дозволяли

з виключенням справи Бесарабії яка на його думку, не є отвертою для дискусії.

ФРАНЦУСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО БОЙТЬСЯ ДИСКУСІЇ В ПАРЛЯМЕНТІ НАД СВОЄЮ ЗАГРАНИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ.

Дня 12. січня правительство преміера Лега піддасть пробі свою силу в парламенти.

Посли засипляють його запитами заки ще прийде до наради аліантських преміерів дня 19. січня над спірними справами з Німеччиною.

Спершу була гадка оставити Лейгови свободу у справі переговорів на аліантській конференції, але пізнійше богато послів змінило свої погляди.

Посли Обріо і Рейно провідники у запитах, хотіли відложити теперішні запити, але посол Пієр Дейрі заявив, що він наставати-ме на запиті до правительства.

Ся дискусія, як би вивязалась, перейшла би в заграничну політику і спричинила би богато клототу правительству, однак опозиція на се не зважає і хоче змусити правительство до сеї дискусії.

ланцюги, схиляючи голову над Святою Книгою. І вони почували тоді всім серцем незриме заступництво Найвищого Судії, що віддав їх у неволю як Йосифа і вірили щиросердно, що надійде час і Він визволить їх як і Йосифа з оцей муки.

Отж проминуло цілих два місяці. Одного дня, оглядаючи своє господарство Дау ель-Бакані, зайшов і до невольників. Побачивши двох Європейців, він спитав їх звідки і хто вони. Микола, що вмів уже трохи по арабському, відповів йому, хто був він та його товариш.

Почувши що Микола з України, господар ним дуже зацікавився й почав розпитувати де-що, бо нераз мабуть чував од Турків про Українців. Але Миколі важко було говорити по арабському. Помітивши це Дау ель-Бакані, що був дуже освіченою людиною, спитав Миколу, яких мов він еще вмів.

— »З чужих мов я найкраще володію латинською«, відповів Микола.

— »Латинською? здивовано запитав по латинському Дау-ель-Бакані. — Деж ти її навчився?«.

Тоді Микола оповів латинською-ж таки мовою, хто він і де вчився, як пішов на Запорозжжя і як дістався до неволі.

Дау ель-Бакані вислухав оце з очевидним зацікавленням.

— Сміливий і лицарський народ ви

обивательської сторожі“. Сі „патріотичні“ інституції стоять під впливом урядників, а головно радника Зяркевича, учителя Фіяловського, судії Валігурського, секретаря староства Яна Токаржа, пані Капусцінської, директора „кулка рольничого“ Трайца. На їх донос переводиться арештовання та реквізіції курий, яєць, масла і т. п. всього того, що селянки приносять на торг. Вони теж апровізують населенне і розділюють харчі, бо їм се віддала теперішня адміністрація. Як виглядає ся адміністрація, видно найкраще з того що населення цілий час не діставало ні муки, ні цукру ні ніяких середників. На се, щоби дістати цукру треба було мати рецепт від лікаря Вурста та посвідку від староства, а мимо того Трайц постійно заявляв що „нема“. А перед наступом большевиків цілими фірами ішло все на пасок. Про містерії з американськими дарами ходять по Калуші дивні вісті.

Не ліпша є й апровізаційна „централя“ на калуський повіт. Збіжа на засів не дістають селяни, а тіль-

Українці! сказав він на відході, — »Не раз чував я про вашу відвагу.

Самого Володаря вірних (хай Аллах продовжить йому віку)! гризе журба, що має таких завязятих сусідів, а перед ним козаче тремтить уся Європа«.

Оця розмова несподівано для Миколи змінила все його дальше життя. Незабаром його розкували, дягнули й оселили в палаці. Дау ель-Бакані давно вже шукав для свого сина, десятилітнього хлопчика, вчителя латинської мови. Отж він звелів Миколі вчити цієї мови хлопчика, суворо заборонив ухилитися від того предмету особливож зводити річ на релігійні теми. А для догляду за Миколою приставлений був один старий слуга Араб.

Хлопчина вдався дуже слухняний та працюючий, то й наука йшла успішно. Отж батько був дуже задоволений з Миколи. Він нераз сам приходив на лекції а инорді кликав до себе Миколу, щоб дати йому де які вказівки до науки. Але не де яким часі Дау ель-Бакані почав кликати Миколу просто на розмову або на пораду, бо почав шанувати його за розум досвід, освіту та лицарську гідність. Микола бачив цю прихильність господаря й все міркував якби поліпшити становище свого приятеля Джемса.

(Дальше буде).

ки деякі протеговані. До провірення сеї діяльності вислано ДОГ. поліційного агента Гутовського, який перевів слідство а вислідом його є тепер часті поїзди п. Гутовського до своїх калуських ляндрманів на забави ітд. Нема кого, хто-б зробив раз порядок в сій стайні.

МЕТРИКИ В РОБОТІ.

Се є новий спосіб „польщення“ населення. Найбільшу заслугу на тому полі приносить римській церкві ксьондз Риж у Вишнівчику. Зараз по відступі української армії в 1919 р. зачалися арештування хлопців які служили в українській армії. Замкненим і держаним в холоді і серед буків, порадили переслати метрику до римо-католицького священика. Коли се зробили, не знаючи навіть що се має значити, увільнили їх, видаючи такі посвідки:

„ZWOLNIENIE“

Z powodu zmiany odrzadku z greckiego na rzymsko-kat. zwalnia sie od internowania.

Stacja etapowa w Wisniowczyku.
Zlotniki, d. 15. XI 1919.
Chabatowski por.

В такий спосіб село Котузів в яксму від віків не було ніякого Поляка, числить в старостві на списках ксьондза Риж а аж 13 Поляків!

На проповідях перестерігає ксьондз Риж, щоби люди не ходили до церкви: „Маш ісьць до церкви, то ідзь псякрв лепей до карчми і упій се, бо ежелі мі на споведзе визнаш, же билесь в церкві, то пшез тши месенце бендзеш одправляць покуте!“

Як його селяни римо-кат. люблять, видно із його власних слів, які сказав по повороті після большевицької інвазії: „Билі часи українске, але ці мне так не нішчілі як мої парафіяне, бо ці порозбіялі мі навет пеці в моім помешканю“.

ЯК БОГАТІЮТЬ?

Міль, командант жанд. станиці в Божикові, який перед приходом польських властей мав 500 кор. в касі, в часі української влади мав ледви кавалок хліба в хаті, в Божикові купив 6 моргів поля, в Гайворонці 25 моргів крім сего купував у п. Зомерштайна помешкання на 52.000 марок.

но. Ходила чутка, що в часі карнавалу мала вибухнути революція але ряд приготувивсь і на се.

Ряд бразилійський дає вільну подорож з Амстердаму, або Гамбурга до Бразилії. Кожний, хто хотів би переселитись до Бразилії має зголоситись до конзуляту бразилійського, та показати відповідні свідоцтва, що справді буде працювати користью на землі бразилійській. Умовини найголовнійші, щоб був здоровий, та мусить мати менше 60 літ. Старці можуть їхати безплатно до своїх родин.

Вильосовані у Прудентополи молодці укр., маючі зголоситись найдалше до 20. цвітня до тутейшої комісії військової, суть слідуєчі:

Василь Бурко, Евстахій Любачевський, Павло Холодівський, Михайло Корчак, Іван Чайка, Пилип Шпанер, Василь Заблоцький, Стефан Шкварок, Михайло Польняк, Іван Майкут, Василь Жулкевич, Василь Корпан, Ілько Ладика, Стефан Федусь, Кирило Ваврик, Петро Трач, Андрій Лепляк, Олекса Сербай, Михайло Благун, Василь Хоцій, Іван Кадлубіцький, Петро Ваврик, Іван Кука, Микола Підгородецький.

Понизше вильосованні молодці укр. мають зголоситись до тутейшої комісії найдалше до 25 мая ц. р.

Василь Городинський, Григорій Скотніцький, Василь Сенів, Петро Солтис, Михайло Яцентий.

Молоді Польщі.

Уродилась мала Польща
У французській пирині,
Та на лихо тонкі ніжки
Ще й з чужої глини...

Та так вам вередлива —
Хоч не може стати —
Кричить, дреться на все горло:
„Хочу панувати!“

Зажирились ляшки панки
Тай стали думати.
Далі тягнуть Галичину
Польщу підпирати.

Та на лихо Галичина
Добре памятає
Стару Польщу. Тож молоду
Як мож відганяє.

І шож тепер бідна Польща —
Що має робити?
Ми порадимо: „Іди, каліко,
Антанті служити!“

Іди, доню, відпокутуй
За гріх „Велькей маткі!“
Вона вміла панувати;
Знаєм її „лапки“...

А ми тобі вимолимо
Щасливу долю:
Щоб до нас ти не вступила

І так о 1-ій годині по півночі з дня 2. на 3. січня цього року, на хату Яцка Луцева Стельмашка напало 6 озброєних в оружя і мундури польських жандармів, убраних бандитів. Вони закричали в польській мові:

— Відчиняй зараз двері жандармам, для переведеня ревізії!

Наляканий сплячий господар поспушно відчинив двері. Двох у жандармських мундурах бандитів ввійшло до хати з приказом:

— Ніхто не сміє рушитися, бо буде застрілений! Вивертися головою до постелі, а лице звернути до стін! А ти — звернувшись до господаря кажуть — віддай ключі від куфрив і комори і сам лягай до ліжка бо кулька в лоб!

Наляканий господар сповнив приказ. Таксамо і його жінка мати та трое дітей.

Тоді „жандарми“ взялись до „ревізії“ яка тревала до години пів до третьої в ночі. За той час чотирох інших „жандармів“ забрали й вивезли з хати готівкою 60.000 марок і царських рублів та всю одіж і обуву.

По тій „ревізії“ чотири драби щезли, а двох лишилось на сторожі ще чверть години. Вкінці, на відходному дали приказ, щоби через пів години ніхто не рушився з хати бо буде застрілений, а самі забарикували двері з надвору. Щойно опісля господар виліз з хати вікном.

За „жандармами“ й слід пропав.

Страшна нужда на Гуцульщині.

З Гуцульщини доносять до українських львівських газет про страшну нужду тамошнього населення. Збіжа на хліб давно вже зовсім нема. Інших харчів також нема. Гуцули ходять по своїх горах наче трупи. Помочіні звідки, бо ніхто ними не займається, хіба державна поліція, яка нюхає за „заговорами“ по всіх усюдах. То тут то там вибухає голодовий тиф, але люди криються, бо бояться шпиталів.

Біда з грішми. По селах ходять різні спекулянти і міняють за велику провізію марки за корони, бо за марки не можна нічого ку-

В. Кун і Син.

Іпіранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій склеп при фабриці канфляшквих, купую всякі продукти яраві, продаж гуртовна і деталічна.

W. Kuhn & Filho,
Guajuvira Parana

CONSULTORIO CIRURGICO — MEDICO

Dr. José Mendes de Araujo

Бувший славний асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить з великим успіхом слабости жіночі і дітей.

Dr. José Queiroz Guimarães

Бувший асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить успішно слабости нервові, недуги женщин і дітей.

При ліченю недуг крови уживаєсь
914 i 606.

Ціни приступні. В заведеню візита коштує 5\$, в домі слабого 10\$.

Поза містом платиться від години.

GUARAPUAVA, Praça 7 de Setembro

міг і очий стулити, він обізвався до сестри:

— Ти спиш?

— Ні, сказала вона, мені не спиться, я думаю про наш рідний край.

— І я, каже хлопець. Давай повстаємо, повв'язуємо свою одежу у вузол та й утечемо відси. Мені здається, немов щось раз-у-раз каже у моєму серці: іди до дому! іди до дому!

— Еге ходім! Згодилася дівчинка і вони тихенько вийшли.

Ніч була гарна й місяць ясно світив їм на шляхи й на стежки. Мовчки йшли вони який час.

— Знаєш що, братчику, каже дівчинка, боюся я, що не потрафимо ми до дому.

— А ми все йти мемо на південь — там наша хата; та й ще у нас є признака: як побачимо на

Як його селяни римо-кат. люблять, видно із його власних слів, які сказав по повороті після большевицької інвазії: „Билі часи українське, але ці мене так не ніщили як мої парафіяне, бо ці порозбіяли м'ї навет пеци в моїм помешканню“.

ЯК БОГАТІЮТЬ?

Міль, командант жанд. станиці в Божикові, який перед приходом польських властей мав 500 кор. в касі, в часі української влади мав ледви кавалок хліба в хаті, в Божикові купив 6 моргів поля, в Гайворонці 25 моргів крім сего купував у п. Зомерштайна поміщення на 52.000 марок.

Найновіші вісти.

З достовірного жерела довідується, що Екц. Мит. А. Шептицький по кілька тижневім побуті в Римі мав удатись до півн. Америки. Коли ми Українці в Бразилії дочекаємся сего торжества, щоб князь нашої церкви відвідав і нас?

Патріотизм у Німців збільшаєсь. В многих містах зроблено збори, а на всіх ухвалено, протест против жаданя антанті.

В Фіюме оголошено страйк загальний, а в Турині викрито тайну фабрику оружя.

Між Англіяцями і Ірляндцями борба не устає.

З Бразилії.

Українці в Прудентополи вислали телеграму до Рійо з нагоди прибуття Нунція Апостольського. Нунцій Ап. прислав подяку, та апостольське благословенство.

Камра міста Прудентополіс подає до відома, щоб до кінця марця заплатити податок за вози, меркаду, бо по назначенім часі буде платитись мультя.

В Куритибі бояться тифусу, та тому щепляться. В короткім часі защепилось близько лівтора тисяча осіб.

В Рійо панує неспокій. Поліція шукає та арештує підозрілих анархістів. Письма анархістичні, та знаряди сего роблення бомб сконфіско-

Кричить, дреться на все горло. „Хочу панувати!“
Зажурились ляшки панки
Тай стали думати.
Далі тягнуть Галичину
Польщу підпирати.
Та на лихо Галичина
Добре пам'ятає
Стару Польщу. Тож молоду
Як мож відганяє.

І шож тепер бідна Польща —
Що має робити?
Ми порадимо: „Іди, каліко,
Антанті служити!“
Іди, доню, відпокутуй
За гріх „Велькей маткі!“
Вона вміла панувати;
Знаєм її „лапки“ ...
А ми тобі вимолимо
Щасливу долю:
Щоб до нас ти не вступила
І за поріг ногою!!

Бразилійська Українка.

Порто Унійов, 9 — 1 1921.

З ляцьких звірств.

(З „Впереду“)

Ляцький „петагог“ убив дитину.

З Бучаччини доносять: Управитель народної школи в Зубрци, Стефан Чекановскі, Поляк явний ворог всего що українське, славний з своїх вчинків ще з виборів до австрійського парламенту і галицького сойму, поповнив тепер звірський вчинок, бо **УБИВ УКРАЇНСЬКУ ДИТИНУ.**

Заступаючи хору на той час учительку Гуківну, він так тяжко побив по голові 7-літнього Петруся Пивоварчука, сина Степана. що дитина в найблищу ніч серед страшних болів померла.

Бідний батько, що стратив одинокую дитину розхорівся. Все майже село проваджало малого Петруся на кладовище.

Нічні бандитські напади по селах.

Майже кожного дня приходять вісти про напади уоружених банд на мешканців не тільки міст, але й сіл. Ті напади є такі вирафіновані та безличні, що просто не хочеться вірити, що вони мають місце в культурній державі.

З села Дмитрова, радехівського повіту, доносять нам знову про бандитський напад на селянську хату уоружених і умундурованих незнаних людей.

З Гуцульщини доносять до українських львівських газет про страшну нужду тамошнього населення. Збіжа на хліб давно вже зовсім нема. Інших харчів також нема. Гуцули ходять по своїх горах наче трупи. Помочіні звідки, боніхто ними не займається, хіба державна поліція, яка нюхає за „заговорами“ по всіх усюдах. То тут то там вибухає голодовий тиф, але люди криються, бо бояться шпиталів.

Біда з грішми. По селах ходять різні спекулянти і міняють за велику провізію марки за корони, бо за марки не можна нічого купити.

ДІТОЧИЙ СВІТ

ВЕРБА І ЗІРКА.

(Дальше).

— Еге, сказали діти, — але ми все-ж хочемо вертати до дому.

— Але-ж десять літ минуло як вас узято відтіля. Тоді ви були ще маленькими, нерозумними дітьми — братови пять, а сестрі чотири роки було. Тепер вам п'ятнайцять, і чотирнайцять років і ви ще мало світ знаєте. Ви усе забули, не то шлях туди, а й батька і матір вашу, а вони так само вас забули.

— Еге, але ми все-ж хочемо до дому вернутися — відповіли діти.

— Хто-ж вам шлях туди покаже?

— Я памятаю, — сказав хлопець що на нашім подвір'ю стоїть велика верба, а на ній ранком соловейко співає.

— А я згадаю, додала дівчина вечером крізь листя тої верби сяє ясна зірка.

— От дурні діти! — сказали добрі люди, — нерозумне ваше бажанє і тільки занастить вас. І вони заборонили дітям навіть думати про се. Але чим більше їм заборонювано, то частійше діти думали про те, якби вернутися до дому — і се зовсім не для того що неслухняні вони були. а тому, що думка ся не виходила у них з голови. Нарешті одної місячної ночі, як хлопець за думками своїми не

край.
— І я, каже хлопець. Давай повстаємо, позв'язуємо свою одежу у вузол та й утечемо відси. Мені здається, немов щось раз-у-раз каже у моєму серці: іди до дому! іди до дому!

— Еге ходім! Згодилася дівчинка і вони тихенько вийшли.

Ніч була гарна й місяць ясно світив їм на шляхи й на стежки. Мовчки йшли вони який час.

— Знаєш що, братчику, каже дівчинка, боюся я, що не потрафимо ми до дому.

— А ми все йти мемо на південь — там наша хата; та й ще у нас є признака: як побачимо на подвір'ю вербу, а поміж листем у ньої ясна зірочка блищить, тоді й ми пізнаємо нашу хату.

І ото вони жваво й сміло ішли все далі. Хлопець вирізав собі добру палицю з молодого дубка щоб у пригоді оборонити сестру й себе. Але їм не трапилася ніяка пригода.

Зу кілька день прийшли вони на роздороже, — там два шляхи розходилися на два боки. Тут вони зупинилися, не знаючи яким шляхом поступати. Коли се на шляху ліворуч заспівало двоє маленьких пташок.

— Ходім, каже брат: отсе наш шлях, бо там пташки щебечуть.

— Еге, — сказала сестра — ходім. І вони пішли тим шляхом, а пташки тим часом почали попереду їх з галузки на галузку перелітати, немов дорогу їм показуючи. Діти йшли за ними. Годувалися вони овочами лісовими та ягідками, пили з криниць воду чисту, а вночі спали на м'якій траві. Дуже їм дивно було, що де вони не стануть в день, там й собі їсти знайдуть, у вечері завсігди траплялось їм таке місце, де вони могли відпочати. І так вони йшли все далі.

Нарешті дівчинка почала приставати

— Колиж ми почнем нашу вербу шукати? спитала вона у брата.

— А тоді, тільки, як почуємо круг себе людий, що тою мовою розмовляють, якою до нас батько й мати говорили, — каже брат.

І знову вони йшли усе далі на полудне; літо вже минало і в лісі робилося трохи холодно.

— Чи не видно нашої верби спитала дівчина.

— Ні, ще, відповів хлопець.

(Далі буде!)

BEVAM AS CERVEJAS
da
ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELE-
PHONE
454.

Atlantica Luzitana
Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА
ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул.
Ігвасу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург,
Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ:
Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атлянта, Більц, Вода Столова, Женжі-
бре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Ма-
лив, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду
скількість ячменю і платимо найлучші
ціни! Роздаємо також насінє ячменю
за контрактом і продаємо вибране
насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і
економічні.

Екстракт зі солоду, се найлучше лі-
карство проти кашлю і відновляючий
сили.

**УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО**

В АНТОНІЮ РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстар-
ших склепів у цілім муніци-
пію Іраті

Продаю товари різнородні — яких
справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЗЕ-
ЛІВО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і
усе, що потрібне до ужитку домаш-
нього і рільничого.

Напитки різнородні. Скуповую герву.

На складі КАВА — ЦУКОР — усі
споживчі товари. Капелюхи — стрільні
артикули — окраси зі золота як брошки,
перстені, ланцюжки до годинників іт.д.
Чого Вам треба — купите і будете
вдоволені.

Constantino Odreckyi

Antonio Rebouças Paraná

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП

ВАСИЛЯ ВОЙТОВИЧА

у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші знаря-
ди господарські — рільничі, як також
різного рода матерій, від найтанших
до найдорозших: касеміри, чисто вов-
няні пали, готові убрания, коци, полот-
тна, хустки, стяжки, капелюхи соломяні
нитки до шиття, вишивання і ручних ро-
біт, зимові шалі, перфуми, перфумова-
не мило, скло, начинє кухонне, залізо,
машини до шиття, порох, шріт, фугети,
славна паста «фаворіта», шнурівки,
книжки, та прибори шкільні.

Напитки краєві і заграничні.

На складі завжди: хміль, олій до
фрїб, свічки стеаринові, а подостат-
ком муки найліпших марок, соли ме-
леної, грубої і рефінованої столової,
нафта, тютюн, риж, пукор, фарина ку-
курузяна і мандькова, фасоля, кава
палена і зернятами, чай з Індій.

Скуповую на більшу скалю герву і
інші продукта кольонійні.

Wasilio Woitovycz

Prudentopolis Paraná

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українським
шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так
мущинам, як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis

Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години
пополудни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).

Осип Назарук.

Спомини Гінденбургґа.

(Продовженне).

VI.

Гінденбургґ вождом всіх ні-
мецьких армій. Його характери-
стика армій: австрійської, бол-
гарської, турецької та характе-
ристика поодинских визначних
людей. Як виглядало життя в
Головній німецькій Квартирі?

Дня 29. серпня 1916 р. покликано
Гінденбургґа на шефа генерального штабу
всіх німецьких армій. Його попередник
генерал фон Фалькенгайн, передаючи уря-
дування, подав йому руку зі словами:

— «Нехай Бог допоможе вам і на-
шому Рідному Краєві!»

Становище німецької армії на захід-
нім фронті було страшне (Гінденбургґ
таких висловів не вживає й каже: «по-
важне» або «загрожене» і т. и.). Всі
надії завели. Від двох місяців шаліла
боротьба над Соммою. Німецькі лінії пос-
тійно були наражені на прорив. Росій-
ська офензива дійшла аж до верхів Кар-
пат, Італія робила наступ над Сочєю
(Ізонцо). Болгарська офензива не вдала
ся. Словом — вороги скрізь були в на-
ступі. Німеччина мала вже тільки малі
резерви, а мусіла помагати всім своїм со-
юзникам, аж до африканських сенуссів
включно.

Гінденбургґ перечить немовби вона си-
лувала їх до дальшої війни. Аргументи
його дуже інтересні, але ізза недостачі
місяця годі їх передавати.

Та годі поминути його характеристик
поодиноких союзників. Він пише, що
Австро-Угорщина, раз добре шарпнена
Росією, вже до кінця не могла прийти
до себе. Нічого не поматали всі захо-
ди Німців, щоби скрішити її на дусі. Во-
на розсипалася — і то зовсім несподі-
вано. Навіть спроби, ставляти між неї
добрі німецькі частини, кінчилися гірше,
чим можна було приуєкати: часто луча-
лося, що виправлені німецькі частини,
вставлені між австроугорські й захоплені
їх катастрофою по боках і з заду, попада-
ли в ще гірше замішання чим австрій-
ські! З того наука, що хто привик до
порядку, той в неладі ще скорше дуєть
ся, чим його хаотичний суєсіл. Причину
слабости австроугорської армії добачує
Гінденбургґ в національній ріжноті
своїх цілей розклад (в національно ріж-
нотній Росії маси були за темні, щоб
це дало себе почути).

О. Рафаїл Криницький ЧСВВ.

Каштеляни.

(З подорожі в р. 1920).

(Дальше).

Початок еміґрації.

Почин до еміґрації у сторони каште-
лянських лісів і гір дав Педро Карвальо.
Він мав фабрику горівки і цукру на од-
ній із ліній кольонії Каштеляни а назва
лінії пішла від фабричного дозорці Каш-
теляного. Цукрова тростина удавалася і
досі удається у Каштелянах. І за Педро
Карвалія її було не мало. Але хто ж
мав йому зробити дорогу, щоб багаго зо-
лота йшло у Педрів карман? Хто мав
йому обробляти цілі гори кани — її
посадити, чистити? Негрів нема близь-
ко. І Педро найшов плян: еміґрантів
йому дати. Еміґранти все йому зроблять.
Одні логинуть — а оставші будуть літа-
ми мов божевільні гнутись, крутитись, сто-
гнати, днями, ночами — яко слабі на
ревматизм за про вічні дощі. Нікому не
в голові, що еміґрант — се людина —
не скот — а не невільник! Еміґрантів
на Каштеляни! Там землі добрі — там
родиться кукуруза, фасоля — там є до-
волі землі на сотки миль. І сим неволь-
ником мав стати наш народ, і у части
не знаючи обставин до 80 родин дали
загестись у Каштеляни. Прочі не піш-
ли — а було приготованих 300 родин,
щоб Педрови Карвальо були невільника-
ми. Сих 80 родин, що прибули на Ка-
штеляни яко еміґранти — від часу, як
виїхали з Галичини аж до свого прибу-
тя на Каштеляни — забрало цілий рік
часу!

З Галичини до Каштелянів цілий рік
часу!!!

Нема нічо прикрійшого у світі як
факт історичний, що його нема як, нема
чим оправдати. Се повільна вандрівка
наших людей у Каштеляни мусіла лиши-
ти памятку в Каміо Ларґо (між С. Жо-
зе дос Шінайса а Контендою), Коркофундо
і Судантах. Се цвинтарі! Кожний цвин-
тар се щось болючого — а цвинтар на
Каштелянах, се поганьблене святого мі-
сця.

Цвинтар на Судантах.

По кількох годинах дороги від під-
ніжжя горі Коркофундо, ми станули у
місцевости Судантах. Серед лісів ви-
дне вільне місце. Дві хаті бразилійські
стоять ополалік, наче б сторож святого
місця. Та вони не знають сего, що не-

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

ОДРЕЦЬКИЙ

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українськiм шпиталi в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так мущинам, як і жінщинам свої успішні лікарські услуги.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.
Prudentopolis — Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години пополудни в українськiм шпиталi. (Безплатно для бідних).

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завжди заосмотрений в ріжнородні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начинє кухонне і прочі знарядя рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і інші продукта кольоніальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH
Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYBA
Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні. Посторонних слабих приймає на ліченє і побут у своїй клініці. Лічить лучами «Roentgen». Посідає власну лябораторію до оглядин хемічних і мікроскопових, та всяких інших оглядин крові в слабостях внутренних. Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

Гавриіл Н. Пірес

КУРИТИБА

Площа Мунісіпал ч. 1—4
Скринка почтова ч. 74 — Телеф. ч. 172
Адрес телеграфічний: „Gabriel“

МАТЕРІІ — АРМАРИНЬОС.

Продаж гуртовна.

Одинока фірма, яка спроваджує товари впрост з першорядних фабрик краєвих і заграничних.

Представитель фірми, М. Войтович, обіждає Парану, С. Катарину, Р. Гранде.

Печатня оо. Василян в Прудентополи.

СКЛЕП НИКИТИ ДОНЬКА в місті Іраті

є знаний усім, так в Іраті як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив ще в р. 1908 у великiм мурованiм домі враз з приютом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кождий, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслуґу, як також зможе набути у склені усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші продукта хліборобські.

В разі потреби винаймає власна фіра до Прудентополя і кольоні Іраті.

на розсипалася — і то зовсім несподівано. Навіть спроби, ставляти між неї добрі німецькі частини, кінчилися гірше, чим можна було припускати: часто лучалося, що виправлені німецькі частини, вставлені між австроугорські й захоплені їх катастрофою по боках і з заду, попадали в ще гірше замішання чим австрійські! З того наука, що хто привик до порядку, той в неладі ще скорше дусить ся, чим його хаотичний сусіл. Причину слабости австроугорської армії добачує Гінденбург в національній ріжнорядності, серед якої вже починався свідомий своїх цілей розклад (в національно ріжнорядній Росії маси були за темні, щоб це дало себе почути).

Лучше представлялася болгарська армія, хоч вона недавно скінчила важку війну, в якій погиб квіт її старшин і знищилася майже вся інтеліґенція, та хоч примітивні вітносини на Балкані не давали змоги завести там модерних засобів боротьби й комунікації. До того треба ще взяти під увагу, що проти болгарської армії стояли повновартні французькі й англійські війська та що болгарський народ не йшов до цієї війни з таким одушевленням, як до війни проти Турків. Колиж мимо всего його військо держалося, то причиною цього було те, що воно було національно одностайне.

Знов інакше виглядала турецька армія. І вона мала за собою тяжку війну, а дезорґанізація в ній була здавна. Мимо того удалося її змобілізувати й ужити навіть на європейськiм терені (Галичині). Допомога Німеччини Туркам обмежувала ся головно на доставі военных засобів і офіцпрів. Турецька армія понесла страшні втрати при обороні Дарданелів (коло 200.000 людей!) і в Арменії. А все таки вона сповняла достаточнo своє завдання. Німці доставляли підводними лодками зброї також орденів магомтанських Сенуссів в північній Африці.

Розуміється найідеальніше представлялась німецька армія, бо німецька держава була найздоровіша. По думці Гінденбурґа загосподарювали її так Гогенцолерни, які військо уважали найлучшою школою для народа.

Поодиноких визначних людей характеризує так: Болгарський король Фердинанд був вірним союзником. За ціль цієї війни уважав для Болгарії: освободитись цілком з під російського впливу і з'єдинити всіх Болгар під одностайним проводом. Кронпринц Борзе був приватним секретарем батька, який знає навіть найбільше таємні думки короля. Батько остро тримав цього високо талановитого сина.

(Далі буде).

факт історичний, що його не можна чим оправдати. Ся повільна вандрівка наших людей у Каштеляни мусіла лишити памятку в Кампо Ларґо (між С. Жозе дос Піняйс а Контендою), Коркофундо і Судантах. Се цвинтарі! Кождий цвинтар се щось болючого — а цвинтар на Каштелянах, се поганьблене святого місця.

Цвинтар на Судантах.

По кількох годинах дороги від півніжжя горі Коркофундо, ми станули у місцевости Судантах. Серед лісів видніє вільне місце. Дві хаті бразилійські стоять ополалік, наче б сторож святого місця. Та вони не знають сего, що недалеко їх хат, таки при дикім, пустім лісі — цвинтар, де поховано 40 українських емігрантів. Місце не обгороджене, без креста, котрого поховані були

ісповідниками, виставлене на наругу; місце святе сталося пасовиском для товару. А еще знати кільканайцять могил. Ми станули і серед лісів диких, за померших відправили панахиду. Сонце горяче пекло мов грань, та горяч сонця з горячими молитвами лузлились разом.

А померші супокійно лежать. Деякі з них не доїхали до Каштелянів, померли; інші підчас відвороту з кольоні. Вони спечивають нині правдиво. Вічний дощ не доскулює їм — на роботи не ходять, а гріб, їх хата, щільнійші від тих, що їх з тростини ставили на кольоні а покривали листем. Не бояться нині ні реву страшного тигра — а вони так страхались його за життя — не утікають перед каштелянським львом з чорною мордою, не бе їх вже нагайкою Поляк, наставник Фелікс, що бив їх на Каштелянах. Супокійно лежать — щасливо! Тільки одно диво: сама природа плаче над ними опущеними. Їх ніхто не помяне; не загостить — ніхто не клякне на могилі тих, котрі так часто клякали на могилах других. Судилося їм тут вмирати, без опіки, без потіхи, без священника.

Вічний дощ бе о трави, корчі, що вони покрились гроби покійників Українців.

«Вічная память» при кінці парастасу так дивно неслась лісами. По тільки літах перша панахида!

Кождий з нас став по молитві з дивним вражінем. Ми усі рішили обгородити цвинтар і поставити крест, а коли прибуду другим разом, посвятимо. Один з кольоністів, що має поховану там жатір — хоч далеко на долах мешкає — вже приїз на цвинтар часть штаґетів.

(Далі б)